

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
<http://ageconsearch.umn.edu>
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

Acta oeconomica et informatica – mimoriadne číslo
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2012, s. 21–24

KOMPARÁCIA EKOLOGICKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY NA SLOVENSKU A V EÚ COMPARISON OF ECOLOGICAL AGRICULTURAL PRODUCTION IN SLOVAKIA AND IN THE EU

Radovan SAVOV, Drahoslav LANČARIČ, Ľubomír PAŠKA, Jana KOZÁKOVÁ

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

The aim of the paper is to compare the level of organic farming development (selected indicators – ecological land area, number of organic farmers, average area of organic farm, bioproducts consumption) in Slovakia and in the EU. Identification of problems in organic farming development is also a part of the paper. Slovakia reached level of 140 thousand hectares of ecological land area in 2008 (about 8% of agricultural land area – 15th place in the EU). Since 2011 we predict the decrease of the ecological land area to the level of 95 thousand hectares. The number of organic farmers is another important indicator of organic farming development (Slovakia takes 23rd place in the EU). A comparison by average area of organic farm and by percentage share of organic land is also very interesting. Slovakia represents the extreme because of a relatively high percentage share of organic land, but average area of a farm is more than 320 hectares (the aim of the EU is no more than 250 hectares). Slovakia does not reach good results in bioproducts consumption. There exists strong dependence of average income on level of bioproducts consumption in countries of the EU. It is a reason why countries with higher average income (Denmark, Austria, Luxembourg, Germany, and Sweden) are on the top in this ranking.

Key words: organic farming, agricultural area, correlation, income, consumption

Ekologickej poľnohospodárstvo je určitou filozofiou, ktorá je zameraná na uplatňovanie šetrnejších výrobných postupov, ktorých cieľom sú bioprodukty. Predstavuje akúsi doplnkovú alternatívu ku klasickému konvenčnému systému poľnohospodárskej výroby. V žiadnom prípade však nemožno tvrdiť, že ekologickej poľnohospodárstvo môže nahradieť konvenčnú výrobu, ktorá je založená na intenzívnom princípe. Je to spôsob výroby založený na princípe návratu k prírode, bez použitia anorganických (umelých) hnojív, chemickej regulácie burín, chorôb a škodcov, používania pesticídov, herbicídov, fungicídov a liečiv. Hlavným mottom ekologickejho poľnohospodárstva je zdravší život, ktorý vyplýva z konzumácie zdravších poľnohospodárskych produktov bez chémie a z ochrany prostredia, v ktorom žijeme. Podpora ekologickejho poľnohospodárstva v členských krajinách EÚ je aj preto jednou zo základných priorit spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Materiál a metódy

Cieľom článku je komparácia úrovne rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby na Slovensku a v krajinách EÚ. Ide aj o identifikáciu problémov v rozvoji ekologickej poľnohospodárskej výroby na Slovensku a načrtnutie spôsobov ich riešenia. Predmetom skúmania sú nasledovné charakteristiky vyjadrujúce úroveň uplatňovania ekologickejho systému výroby v poľnohospodárstve v jednotlivých krajinách:

- výmera obhospodarovanej pôdy v ekologickom systéme výroby,
- podiel výmery ekologickej obhospodarovanej pôdy k celkovej výmere poľnohospodárskej pôdy,
- počet producentov v ekologickom systéme výroby,
- priemerná hektárová výmera ekofarmy.

V príspievku sa ďalej snažíme predikovať vývoj ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy na Slovensku s ohľadom na štátny zásah v roku 2009, keď došlo k utváreniu

dotácií na ekologicke poľnohospodárstvo. Na analýzu a výpočty časových radov sme využívali štatistický softvér SAS 9.2 a SAS Enterprise Guide 4.2. Na vyrovnanie časových radov bolo využité Dvojité (Brownovo) exponenciálne vyrovnávanie, ktoré je využiteľné v prípade časového radu s lokálne lineárnym trendom a rovnicou modelu (1):

$$y_t = \mu_t + \beta_t t + \varepsilon_t \quad (1)$$

Pre vyrovnávacie štatistiky platia nasledovné rekurentné formuly (2, 3):

$$L_t = \alpha y_t + (1 - \alpha)L_{t-1} \quad (2)$$

a

$$T_t = \alpha(L_t - L_{t-1}) + (1 - \alpha)T_{t-1} \quad (3)$$

a prognóza (4):

$$\hat{y}_t(h) = L_t + ((h-1) + 1/\alpha)T_t \quad (4)$$

kde:

α – nazývame vyrovnávacou konštantou pre úroveň rady

Následne bolo vykonané overenie vhodnosti modelu. Spôsobnosť modelu bola overovaná prostredníctvom indexu determinácie a Studentovho t-testu. Predpoklady použitia metódy boli splnené.

Výsledky a diskusia

Podstata a ciele ekologickejho poľnohospodárstva

Podľa zákona NR SR č. 189/2009 Z. z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe platného od 1. júna 2009, možno definovať ekologickú výrobu nasledovne: „je to taká výroba rastlín, v ktorej sa používajú osobitné postupy, zelené hnojenie, hnojenie organickými hnojivami, povolenými prírodnými anorganickými hnojivami, mechanické, fyzikálne a biologické metódy na ochranu

rastlín, ako aj chov hospodárskych zvierat, pre ktoré sa používajú výlučne krmivá pochádzajúce z ekologickej rastlinnej výroby a ktorým sa súčasne venuje osobitná veterinárna starostlivosť¹¹.

Huttmanová (2005) a Paška (2007) poukazujú na rozdiely medzi ekologickým a konvenčným systémom hospodárenia (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Rozdiely medzi ekologickým a konvenčným systémom hospodárenia

Ekologický systém hospodárenia (1)	Konvenčný systém hospodárenia (2)
– zákaz používania pesticídov (3)	– používanie pesticídov je povolené (12)
– zákaz pestovania GMO rastlín (4)	– pestovanie GMO rastlín (13)
– biologická regulácia chorôb a škodcov (5)	– chemická regulácia (14)
– mechanická regulácia burín (6)	– chemická regulácia burín (15)
– mnohostranná výroba (7)	– špecializovaná výroba (16)
– vyššia potreba fyzickej práce (8)	– využívanie mechanizačných prostriedkov (17)
– prioritá kvality (9)	– prioritá kvantity (18)
– vyššie náklady na produkciu (10)	– nižšie náklady na produkciu (19)
– vyššie ceny za produkciu (11)	– nižšie ceny za produkciu (20)

Zdroj: Huttmanová (2005), Paška (2004)

Source: Huttmanová (2005), Paška (2004)

Table 1 Differences between organic farming and conventional agriculture
 (1) organic farming, (2) conventional agriculture, (3) ban on pesticides use, (4) ban on growing GMO crops, (5) biological regulation of diseases and pests, (6) mechanical regulation of weeds, (7) versatile production, (8) higher need for manual work, (9) priority of quality, (10) higher production costs, (11) higher production prices, (12) pesticides use is permitted, (13) GMO crops growing, (14) chemical regulation, (15) chemical regulation of weeds, (16) specialized production, (17) use of mechanical means, (18) priority of quantity, (19) lower production costs, (20) lower production prices

Hlavným cieľom systému ekologickejho poľnohospodárstva je výroba zdravých produktov, ktoré sú základom pre zdravé potraviny. S týmto cieľom ide ruka v ruke sústava ďalších cieľov, ktoré samotnú produkciu sprevádzajú. Ide najmä o zachovanie prirodnnej úrodnosti a čistoty pôdy a nepoškodzovanie životného prostredia. Nechceme však poskytovať názor, že ekologická poľnohospodárska výroba môže nahradiť konvenčnú výrobu. Nechceme tvrdiť, že produkty konvenčného hospodárstva sú zlé, málo kvalitné a nezdravé. Chceme skôr ponúknúť alternatívu ku konvenčnému poľnohospodárstvu. Nie je to však také jednoduché a aj v tomto systéme existuje mnoho problémov, bariér, ktoré bránia rozvoju výroby a zvyšovaniu ekonomickej efektívnosti. Ekologicke poľnohospodárstvo nie je liekom na všetky problémy. Je však možným návodom ako produkovať potraviny bez vonkajšieho zásahu a používania chemikálií. Umožní tak vrátiť poľnohospodárskej produkcií ich prirodzenú povahu a vďaka šetrným postupom zachová zdroje aj pre ďalšie generácie. Priaznivé podmienky pre rozvoj ekologickejho poľnohospodárstva sú na Slovensku aj v krajinách EÚ. Ekologicke poľnohospodárstvo predstavuje jednu z priorít spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v rámci multifunkčnosti poľnohospodárstva. Alternatívne systémy hospodárenia na pôde sa tak stávajú diverzifikujúcim prvkom v poľnohospodárskych podnikoch a zároveň aj za systém trvalo udržateľného rozvoja najmä vo vidieckych oblastiach.

Ciele ekologickej poľnohospodárskej výroby sú odvodené z multifunkčnosti poľnohospodárstva. Multifunkčnosť predstavuje systém, v ktorom jednotliví farmári nevystupujú len ako tvorcovia pridaných hodnoty v oblasti produkcie potravín, ale aj ako tvorcovia pridaných hodnoty v oblasti pozitívneho ovplyvňovania

a rozvoja krajiny, v ktorej pôsobia. Takže poľnohospodárstvo by malo plniť dve funkcie:

1. produkčnú – základná funkcia zameraná na výrobu a realizáciu poľnohospodárskej produkcie ako základne pre výrobu potravín,
2. neprodukčnú (najmä sociálnu, kultúrnú, environmentálnu) – spočíva v rozvoji najmä vidieckej krajiny, zachovaní zdrojov pre iné generácie a v poskytovaní rôznorodých služieb pre obyvateľstvo (napr. agroturistika).

To je aj základný rozdiel medzi konvenčným a ekologickým poľnohospodárskym systémom. Konvenčné poľnohospodárstvo zabezpečuje iba prvú funkciu s ohľadom na vysokú produkciu a dosahovanie maximálneho zisku. S narastajúcim počtom ľudí vo svete narastal aj dopyt po potravinách. Na druhej strane stojí ekologicke hospodárenie s hlavným cieľom dosiahnutia trvalo udržateľného systému produkcie kvalitných zdravých potravín, v ktorom sú v podstatnej miere zohľadené prirodzené požiadavky pôdy, rastlín, zvierat a ľudí s ohľadom na tvorbu zdravého životného prostredia. Kladie sa dôraz na minimalizovanie ľudských zásahov do prostredia, aby sa poľnohospodársky systém sám reguloval a pracoval čo najprirodzenejšie.

Ďalšie čiastkové ciele ekologickejho poľnohospodárstva možno zhrnúť do nasledovných bodov:

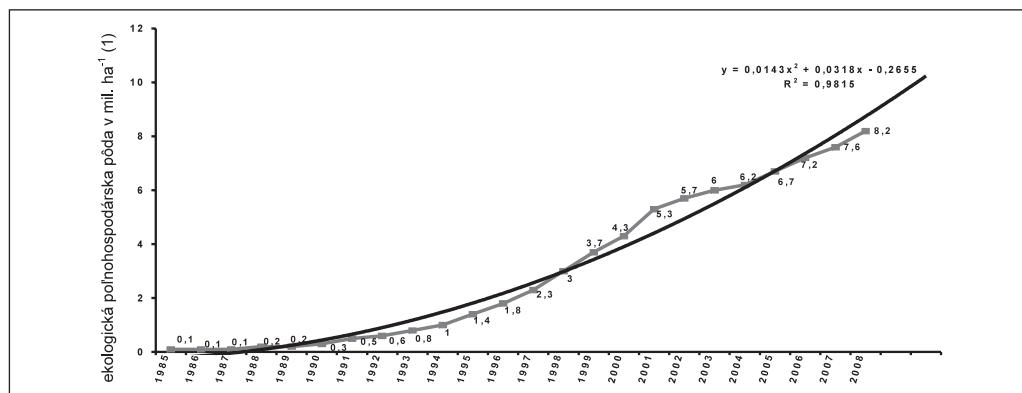
- produkcia zdravotne neškodných potravín s vysokou kvalitou a nutričnou hodnotou,
- minimalizovanie znečistenia, ktoré pochádza z poľnohospodárskej výroby, spracovania a distribúcie produktov,
- vytvorenie a udržiavanie prírodných systémov a cyklov, ktoré udržujú a zvyšujú zdravie pôdy, vody, rastlín a zvierat a pomáhajú vytvárať rovnováhu medzi nimi,
- zachovanie prirodzenej úrodnosti pôdy hlavne organickými látkami a racionálnym strieaním plodín v osevnom postepe,
- racionálne využívanie prírodných zdrojov vo výrobnom procese a pri spracovaní,
- vytvorenie priaznivých podmienok pre chov zvierat, ktoré odrážajú ich prirodzené fyziologické požiadavky,
- sociálny rozvoj krajiny a vidieka.

Ekologicke poľnohospodárstvo na Slovensku a v EÚ

Dôležitým ukazovateľom rozvoja ekologickeho poľnohospodárstva je výmera obhospodarovanej pôdy v ekologickej systéme. V Európe je trend vývoja tohto ukazovateľa pozitívny. Každý rok bol zaznamenaný medziročný nárast v skúmanom období rokov 1985 – 2008 a v roku 2008 dosiahla výmera ekologickej obhospodarovanej pôdy úroveň 8,2 mil. ha.

Trend vývoja je charakterizovaný polynomickou funkciou druhého stupňa $y = 0,0143x^2 + 0,0318x - 0,2655$. Aj do ďalšieho obdobia predpokladáme rast, v optimistickom scenárii až k hodnote 10 mil. ha, čo potvrzuje aj graf na obrázku 1. Čo sa týka postavenia jednotlivých štátov EÚ, sú na tom najlepšie Španielsko, Taliansko a Nemecko. Ďalej nasledujú veľké krajiny ako Veľká Británia a Francúzsko, nasledované kolískou ekologickejho poľnohospodárstva Rakúskom. Na chvoste tohto pomyselného rebríčka sa nachádzajú malé štátiky EÚ Luxembursko, Cyprus a Malta. Podrobnejšie tieto fakty uvádzajú tabuľka 2. Slovensko je na 15. mieste v rámci EÚ s výmerou 140 755 ha ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy.

Vývoj ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy na Slovensku je znázornený na obrázku 2. Zároveň poskytujeme aj predpoveď na budúce obdobie, kde predpokladáme, že v dôsledku štátnych zásahov (utilmenie dotácií) na Slovensku dôjde do roku 2013 k zníženiu výmery ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy až na úroveň zhruba 95 000 ha.

Obrázok 1 Vývoj ekologickej poľnohospodárskej pôdy v Európe

Zdroj: FIBL a výpočty autorov

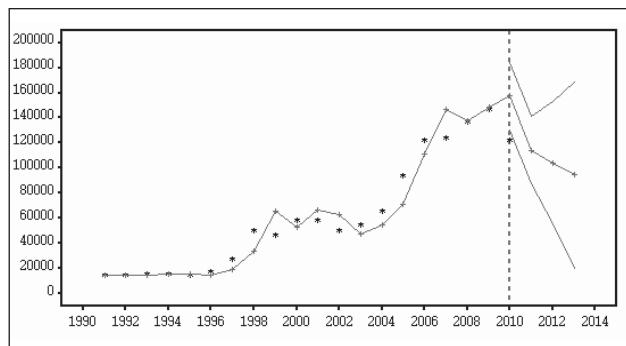
Figure 1 Organic land development in the EU

Source: FIBL and authors

(1) ecological land area

Veľmi dôležitým ukazovateľom rozvoja ekologickej poľnohospodárskej výroby je percentuálny podiel pôdy obhospodarovanej v ekologickom systéme. Je to objektívnejší ukazovateľ, pretože potláča parameter veľkosti danej krajiny. Najlepšiu hodnotu spomedzi všetkých štátov dosahuje Rakúsko so 17,4% podielom. Veľmi dobré hodnoty dosahujú aj Švédsko (10,8 %), Estónsko (9,8 %) a Lotyšsko (9,1 %), kde si už ekologickej poľnohospodárstva našlo svoju významnú pozíciu a neustále rastie jeho význam.

Ďalšiu skupinu krajín tvoria štáty, kde je ekologická výroba pomerne dobre rozvinutá, resp. dochádza k jej kontinuálnemu rozvoju a neustálemu napredovaniu a podiel ekologickej obhospodarovanej pôdy je od 6 % do 8 %. Sem patrí Česká republika (8,0 %), Taliansko (7,9 %), Slovensko (7,3 %), Portugalsko (6,6 %), Fínsko (6,6 %) a Slovinsko (6,1%). Najslabšie podľa tohto ukazovateľa sú na tom Malta, Bulharsko, Rumunsko a Írsko.

Obrázok 2 Vývoj ekologickej poľnohospodárskej pôdy na Slovensku v ha

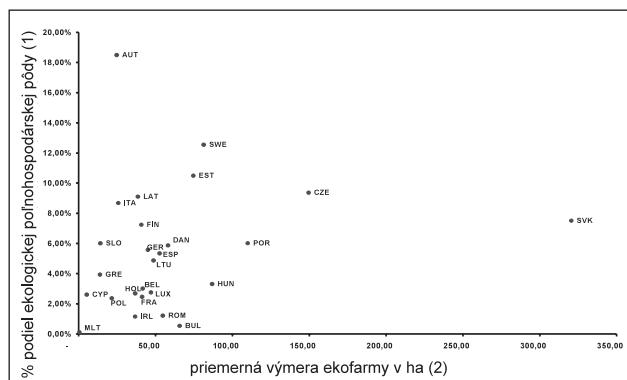
Zdroj: UKSUP a výpočty autorov

Figure 2 Organic land development in Slovakia in ha

Source: UKSUP and authors

ko, kde podiel nedosahuje, resp. mierne presahuje hodnotu 1 %. Sumárny ukazovateľ za celú EÚ je 4,32 %.

Zaujímavým porovnaním krajín je vzťah podielu ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy a priemernej hektárovej výmery ekofarmi v jednotlivých krajinách. EÚ sa snaží podporovať ekologicú poľnohospodársku výrobu, aby podiel obhospodarovanej pôdy v ekologickom systéme bol čo najvyšší. Čo sa týka priemernej výmery ekofarmy, zámerom EÚ je nepresahovať úroveň 250 ha na jeden subjekt. Tento vzťah je znázornený na obrázku 3. Z dôvodu extrémnych hodôô (čo by malo vplyv na zobrazenie grafu) na obrázku chýba

Obrázok 3 Podiel ekologickej poľnohospodárskej pôdy v % a priemerná výmera ekofarmy v štátach EÚ v ha

Zdroj: Eurostat, údaje za rok 2008

Figure 3 Share of organic land in countries of the EU and average area of ecofarm in countries of the EU in ha

Source: Eurostat, year 2008

(1) share of ecological land area in %, (2) average area of ecofarm in ha

Tabuľka 2 Výmera ekologickej poľnohospodárskej pôdy v krajinách EÚ v ha

Krajina (1)	ESP	ITA	GER	GBR	FRA	AUT	CZE
Výmera v ha (2)	1 129 844	1 002 414	907 786	737 631	580 956	491 825	341 632
Krajina (1)	SWE	GRE	POL	POR	LAT	FIN	DEN
Výmera v ha (2)	336 439	317 824	313 944	229 717	161 625	150 374	150 104
Krajina (1)	SVK	ROM	HUN	LTU	EST	NED	IRL
Výmera v ha (2)	140 755	140 132	122 816	122 200	87 346	50 434	44 751
Krajina (1)	BEL	SLO	BUL	LUX	CYP	MLT	EÚ
Výmera v ha (2)	35 721	29 838	16 663	3 535	2 322	12	7 648 639

Zdroj: Eurostat, údaje za rok 2008

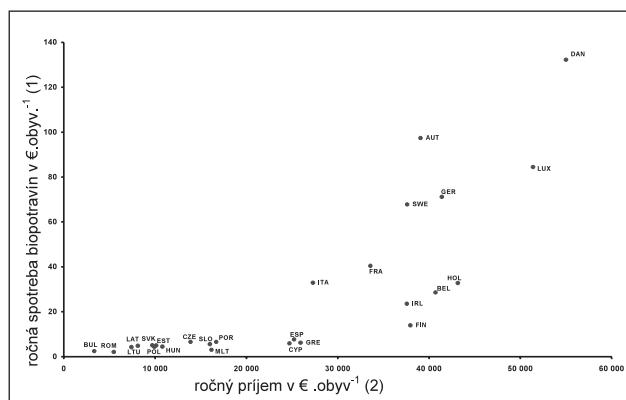
Table 2 Organic land in countries of the EU in ha
(1) country, (2) area in ha

Source: Eurostat, year 2008

Veľká Británia (dosahovala priemernú výmeru ekofarmy takmer 6 000 ha).

Z obrázku 3 Jasne vidieť zoskupenie krajín, z ktorých väčšina dosahuje úroveň podielu ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy od 2 % do 7 % a priemernú hektárovú výmeru ekofarmy do 100 ha. V grafe vidíme 3 krajiny s extrémnymi hodnotami. Prvou je Malta, kde je len veľmi nízky podiel ekologickej obhospodarovanej pôdy a z toho vyplýva aj nízka priemerná výmera subjektov. Druhým extrémom, tentokrát pozitívnym, je Rakúsko, ktoré zo štátov EÚ dosahuje najvyšší podiel ekologickej obhospodarovanej pôdy a priemerná hektárová výmera ekofarmy je na úrovni 24,7 ha. Tretím extrémom je Slovensko, ktoré dosahuje pomerne slušný podiel ekologickej obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy v porovnaní s ostatnými krajinami, ale tá je v rukách malého počtu ekoproducentov a tak priemerná hektárová výmera jedného subjektu je veľmi vysoká a dosahuje hodnotu až 320,4 ha. Je treba podotknúť, že tento ukazovateľ sa na Slovensku vyvíja pozitívne a od roku 2006 (476,4 ha) zaznamenal pokles o 33 %. Na dosiahnutie zámeru EÚ je však ešte ďaleko.

Dôležitou súčasťou ekologickej poľnohospodárstva je aj realizácia bioprodukcie na trhu. Trh s biopotravinami možno charakterizať ako rozvíjajúci sa a neustále sa meniaci. Dopyt po týchto produktoch je často veľmi nízky, keďže cenová hladina príslušných biopotravín je mnohokrát až niekol'konásobne vyššia ako alternatíva z konvenčného systému. Ponuka je tiež pomerne nízka a existuje tak len slabá konkurencia, ktorá nevyvíja tlak na znižovanie cien. Najrozvinutejší trh s biopotravinami v EÚ je v Nemecku, kde sa v roku 2008 dosiahol obrat 5 850 mil. €, čo je takmer dvojnásobok v porovnaní s druhou krajinou Francúzskom, kde obrat činil 2 591 mil. €. Do skupiny krajín, kde je pomerne veľký záujem o biopotraviny zladený s cenou a kúpschopnosťou, patria ešte Veľká Británia a Taliansko. Mierne zaostávajú krajiny ako Rakúsko, Dánsko, Švédsko a Holandsko. Prvý de-siatku v EÚ uzatvára Španielsko a Belgicko. Ostatné krajiny EÚ dosiahli v roku 2008 obrat nižší, resp. mierne prevyšujúci hodnotu 100 mil. €. Obrázok 4 vizualizuje usporiadanie dvojice príjem – spotreba pre jednotlivé štáty EÚ.

Obrázok 4 Priemerný ročný príjem v € a ročná spotreba biopotravín v EÚ Zdroj: Eurostat a FIBL, údaje za rok 2008

Figure 4 Average annual income in € and annual consumption of bio-products in € in countries of EU
Source: Eurostat and FIBL, year 2008

nanie vybraných ukazovateľov ekologickej poľnohospodárstva na Slovensku a v EÚ. Slovensko dosiahlo v roku 2008 výmeru ekologickej obhospodarovanej pôdy na úrovni 140 tis. ha, čím sa zaradilo na 15. miesto v EÚ. V ďalších rokoch došlo ešte k miernemu nárastu, ale od roku 2011 predpokladáme podľa Double Brown modelu zníženie tejto výmere až na úroveň 95 tis. ha, pretože sa pravdepodobne prejavia zásahy štátu do dotačnej politiky. Ďalším dôležitým ukazovateľom ekologickej poľnohospodárstva v krajine je počet výrobcov. Tu Slovensko zaostáva a patrí mu až 23. miesto v EÚ. Zaujímavo vyznieva porovnanie krajín z hľadiska priemernej hektárovej výmeru ekofarmy a percentuálneho podielu ekologickej obhospodarovanej pôdy. V tomto porovnaní je Slovensko extrémom, pretože dosahuje pomerne slušný podiel ekologickej obhospodarovanej pôdy (8 %), ale na druhej strane výmera jednej ekofarmy je až 320 ha. Zámerom EÚ je pri tom dosiahnutie výmeru do 250 ha na jeden subjekt. Slovensko zaostáva aj v spotrebe biopotravín. Existuje silná závislosť medzi príjomom obyvateľstva a spotrebou. Najvyššiu spotrebu biopotravín na jedného obyvateľa dosahujú krajiny, kde sa zarába viac (Dánsko, Rakúsko, Luxembursko, Nemecko, Švédsko).

Klúčové slová: ekologicke poľnohospodárstvo, poľnohospodárska pôda, počet ekoagrosubjektov, ekofarmár, spotreba biopotravín

Literatúra

- AKČNÝ PLÁN ROZVOJA ekologickej poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2013 [online]. [cit. 2009-12-01]. Dostupné na: <<http://www.mvstefanek.sk/2%20poradenstvo/2%20agrolegislativa/tematicky/01%20ozivotnomprostredi/021%20akcny%20plan%20ekol%20polnoph%20s.pdf>>.
- EUROPEAN ACTION PLAN FOR ORGANIC FOOD AND FARMING. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL), Frick, Switzerland; IFOAM EU Group, Brussels. April 2008. 205 s. ISBN 978-3-03736-022-4.
- FRANČÁK, J. – KORENKO, M. 2005. Progresívne pestovateľské technológie a ich vplyv na technicko-ekonomickú efektívnosť pestovania zemiakov. In: Acta technologica agriculturae. Nitra : SPU, roč. 8, 2005, č. 2, s. 37 – 41. ISSN 1335-2555.
- HUTTMANOVÁ, E. 2005. Konvenčné a ekologicke poľnohospodárstvo, ich špecifika a význam trvalo udržateľného rozvoja. In: Zborník príspevkov z medzinárodného vedeckého seminára [CD-ROM]. Liptovská Teplička : SPU, 2005, s. 65 – 68. ISBN 80-8069-565-2.
- PAŠKA, L. 2003. Manažment ekologickej výroby. 1 vyd. Nitra : SPU, 2003. 80 s. ISBN 80-89162-01-0.
- SCHAACK, D. 2010. Agricultural Market Information Service. Organic Area and Sales in Europe 2008. BioFach Nuremberg, 20.02.2010 Agro-market Informations – CmbH 2010 [online]. 2008. Dostupné na: <<http://www.organic-world.net/fileadmin/documents/Common-contents/publications/schaack-2010-biofach.pdfs>>.
- THE COMMON AGRICULTURAL POLICY AFTER 2013 – Public debate – Summary Report. European Commission 2010 [online]. 37s. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/debate/report/summary-report_en.pdf>.
- WILLER, H. 2010. Organic Agriculture Worldwide: The main results of the FiBL – IFOAM Survey 2010. BioFach Nuremberg, 19.02.2010 FiBL – IFOAM 2010 [online]. 2010. Dostupné na: <http://www.organic-world.net/fileadmin/documents_organicworld/yearbook-2010/fibi-ifoam-2010-world-of-organic-reportation-biofach-www.pdf>.
- ZÁKON NR SR č. 189/2009 Z. z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe.

Súhrn

Ekologicke poľnohospodárstvo predstavuje doplnkovú alternatívu ku konvenčnému hospodáreniu. Príspevok sa orientuje na porov-

Kontaktná adresa:

Ing. Radovan Savov, PhD., Department of management, Faculty of economics and management, Slovak university of agriculture in Nitra, Tr. Andreja Hlinku 2, 949 76 Nitra, tel: +421 37 641 41 68, e-mail: Radovan.Savov@uniag.sk